

۷۵ درصد گیشه در اختیار کمدها

مریم فضالی خبرنگار گروه فرهنگ

کمدهی در تمام سال‌ها، جزو ژانرهای مهم سینمای ما و البته سینمای جهان بوده، اما به مرور زمان توجه بیش از اندازه

۱۳۹۳ تعداد فیلم‌هایی که در سال ۱۳۹۳ اکران شده به عدد ۱۵۵ می‌رسد. ۲۳ فیلم کمدهی در این سال، روی پرده رفت. ۱۵ درصد فیلم‌های این سال، با در ژانر کمدهی تعریف می‌شدند. با کمدهی ترکیبی. در بین ۱۰ فیلم اول لیست که براساس بیشترین مخاطب تقسیم شده، نام چهار فیلم با ژانر کمدهی وجود دارد: «طبقه حساس»، «آتش بس»، «معراجی‌ها»، «فرش قرمز»، «فروش کل سینمای ایران در آن سال به عدد ۵۵۵ میلیارد و ۲۸۴ میلیون تومان رسید که ۳۲ درصد از این فروش با حضور فیلم‌های کمدهی رقم خورد که معادل بیش از ۱۷ میلیارد تومان است. کمال تبریزی و پیمان قاسمخانی در فیلم طبقه حساس روی سوره بکری دست گذاشتند که در نگاه اول می‌توانست جالب توجه باشد و تماشاگر را برای دیدن فیلم تشویق کند اما چیزهایی وجود داشت که مخاطب را هنگام تماشا از این فیلم شوکه می‌کرد. البته، ماجرای طبقه حساس صرفاً به این سوره آشکارا جنسی آن منتهی نمی‌شد و در این فیلم شاهد انواع و اقسام شوخی‌های جنسی رکیک هستیم که چه در ارتباط با فیلمنامه و چه بدون ارتباط با آن از زبان بازیگران شنیده می‌شود. فیلم اول این سال در جدول فروش «شهر موش‌ها» بود که مخاطبان آن از گروه کودکان و نوجوانان بودند.

۱۳۹۴ در بین ۱۰ فیلم پربیننده سال ۱۳۹۴، ۴ فیلم کمدهی و ۴ فیلم اجتماعی حضور دارند. پرمخاطب‌ترین فیلم آن سال، «محمد رسول‌الله (ص)» با فروش بیش از ۱۴ میلیارد و ۵۵۸ میلیون تومان بود. «نهنگ عنبر» در جایگاه دومین فیلم پرفروش آن سال جای گرفت اما در تعداد مخاطب و فروش، نصف فیلم اول توانست به موفقیت برسد. اکران فیلم نهنگ عنبر در حالی شروع شد که سینماهای وابسته به حوزه هنری و شهرداری به طرز غیرمستقیم آن را تحریم کرده بودند. از جمله سینماهایی که اکران این فیلم در آن باشکلاتی همراه شد، سینما آفریقای تهران بود. این سینما پیش‌تر تحت مدیریت بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی قرار داشت و مدیریت آن در حال انتقال به حوزه هنری بود و بخش فیلم در این سینما در برخی روزها متوقف می‌شد. این فیلم با وجود پذیرفتن برخی اصلاحات بازمه مورد تایید وزارت ارشاد قرار

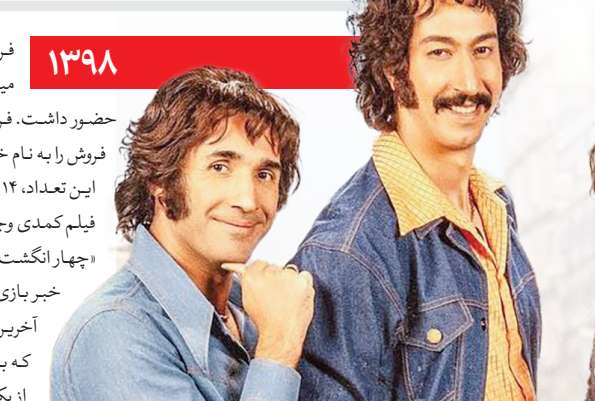
نگرفت و قرار شد با حذف برخی صحنه‌ها مجوز اکران بگیرد. نهنگ عنبر نهایتاً با حذف برخی صحنه‌ها در اواخر اردیبهشت سال ۱۳۹۴ مجوز اکران گرفت. با این همه این فیلم با اکران دوهفته‌ای خود، به فروش ۴۳ میلیون تومان رسید. علی جنتی، وزیر ارشاد و محمد حساسی، معاونت وقت نظارت و ارزشیابی سازمان سینمایی، از پشت صحنه فیلم بازدید کردند. این اولین فیلم سینمایی بود که مورد بازدید وزیر ارشاد قرار گرفت. «ایران برگر» که در جایگاه چهارم فیلم پرمخاطب آن سال قرار گرفته بود، پیش از اکران عمومی، در خرم‌آباد و در حضور جمعی از هنرمندان، فرهیختگان و مسئولان استان لرستان به نمایش درآمد. برخی از منتقدان معتقد بودند استفاده از زبان لری در این فیلم سینمایی نایجابوده و به هججه فرهنگی موجود علیه سنت‌ها و گویش‌های لری کمک کرده است. با این حال فروش فیلم در کل کشور در بهار ۱۳۹۴ از رقم پنج میلیارد تومان گذشت.

۱۳۹۵ این سال همان نقطه‌ای است که فیلم‌های کمدهی از باقی ژانرها سبقت گرفتند و توانستند سهم بیشتری به نسبت دو سال گذشته داشته باشند. «من سالوادور نیستم» با ۲۱ میلیون تماشاچی و ۱۴ میلیارد فروش، در رتبه اول قرار گرفت و تهیه‌کننده آن بابت توقف اکران فیلمش اعتراض کرد. «۵۰ کیلو آلبالو»، «بازکده»، «خوب، بد، جلف» و «پایس» از دیگر فیلم‌های کمدهی این سال بودند. در میان ۷۵ فیلم این سال، ۱۷ فیلم در ژانر کمدهی تعریف می‌شدند و ۲۲ درصد از سهم اکران سینمای آن سال برای کمدهی‌ها بود. در مقابل فروش فیلم‌های کمدهی بیش از ۶۸ میلیارد و ۳۱۴ میلیون تومان ثبت شد و ۲۰ درصد سهم فروش کل را از آن خود کرد. در سال ۱۳۹۵ میزان تماشاگران دوربین سال گذشته شد و به عدد ۲۵ میلیون رسید و این ۱۷ فیلم کمدهی توانستند ۴۲ درصد از بینندگان را به سینما بیاورند. ۵۰ کیلو آلبالو جنجالی‌ترین و البته پرفروش‌ترین فیلم مانی حقیقی بود. این فیلم که واکنش علی جنتی، وزیر فرهنگ و ارشاد وقت را به دنبال داشت، بعد از اتمام نمایش در تهران، از ادامه نمایش آن جلوگیری شد. جنتی در واکنش به این فیلم گفت اگر از ساخت و نمایش آن پیش از این آگاهی می‌یافت، به هیچ وجه اجازه نمی‌داد که چنین فیلمی ساخته شود. با این حال این فیلم توانست به فروش خوبی برسد و به فروش سینما در سال ۱۳۹۵ کمک کند.

۱۳۹۶ سال ۱۳۹۶ آخرین سالی بود که تعداد فیلم‌ها به عدد ۱۰۰ رسید و از ردیف اول تا هفتم فیلم‌های پرمخاطب، به ژانر کمدهی تعلق داشت. «نهنگ عنبر ۲»، «آئینه بغل»، «گشت ۲»، «اکسیدان»، «خوب، بد، جلف»، «ساعت ۵ عصر» و «خاتوره» هفت فیلم پرفروش این سال بودند. فروش کل سینما در سال ۱۳۹۶ به بیش از ۱۸ میلیارد تومان رسید. این سیر افزایشی فروش سینما مدیون فیلم‌های کمدهی بود. فیلم‌های کمدهی در این سال آنقدر جدی شدند که ۶۱ درصد فروش کل را از آن خود کردند. در این سال بیش از ۲۲ میلیون تماشاچی به سالن‌های سینما رفتند که از این تعداد، ۱۴ میلیون بلیت فقط برای فیلم‌های کمدهی فروخته شد که شامل ۶۲ درصد از تماشاچیان سینما می‌شد. کمتر کسی فروش حدود ۱۱ میلیاردی نهنگ عنبر ۲ را پیش‌بینی می‌کرد. این فیلم از همان روز اول اکران مورد توجه مخاطبان قرار گرفت؛ طوری که در سه روز اول با یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان و جذب

۱۱۲ هزار تماشاگر رکورد افتتاحیه سینمای ایران را شکست. با این حال، سامان مقدم معترض بود فیلمش بیش از حد میزبانی کرده و اعلام کرد: «چیزی که می‌بینید لاشه‌های نهنگ عنبر ۱ است. فیلم گشت ۲ در حالی خوش رابری اکران عمومی آمده می‌کند که قسمت اول این فیلم پس از تنها چند روز از پرده سینماها پایین کشیده شده بود و جلوی فروش بالای آن با وجود استقبال گسترده مردم در چند روز اول، گرفته شد. با اکران این فیلم دیگری‌های متعددی بین بازیگران که یکی از تهیه‌کنندگان کار هم بود با منتقد برنامه هفت، مسعود فراسنی ایجاد شد. از دیگر فیلم‌های طنز معروف آن سال خوب، بد، جلف بود. پیمان قاسمخانی بعد از سال‌ها فیلمنامه‌نویسی پشت دوربین ایستاد و خوب، بد، جلف را کارگردانی کرد. اتفاقاً نتیجه اولین تجربه کارگردانی او موفق از آب درآمد. قاسمخانی با اینکه غیر از نویسندگی، تجربه‌های موفق در بازیگری هم داشت، در فیلمی که خودش ساخت بازی نکرد.

۱۳۹۷ سینما در زمینه‌های مختلف در حال رشد بود. فروش کل سینما به نسبت سال‌های قبل و تعداد تماشاچیان که به سینما رفتند به نسبت تمام این ۱۰ سال، در بالاترین حالت خود بود. در این سال ۸۸ فیلم پیش شد که بیش از ۲۵۰ میلیارد تومان فروش داشتند. ۳۱ درصد این فروش به فیلم‌های کمدهی اختصاص پیدا کرد و ۲۷ فیلم کمدهی روی پرده نقره‌ای به نمایش درآمدند. با اینکه تعداد فیلم‌های غیر کمدهی بیشتر از فیلم‌های کمدهی بود، اما ۵۶ درصد فروش این سال مدیون فیلم‌های کمدهی بود. فیلم‌های کمدهی هر سال سهم بیشتری در تعداد ۱۰ فیلم ابتدایی به دست می‌آوردند. در این سال فیلم‌های «هزارپا»، «نگراس»، «مصادره»، «قانون موفی»، «لونه تپور» و «لس آنجلس تهران» اکران شدند. سینما در این سال میزان بیش از ۲۸ میلیون بیننده بود. از این تعداد بیش از ۱۵ میلیون بلیت برای فیلم‌های کمدهی فروخته شد. سید مسعود اطیابی، کارگردان فیلم سینمایی نگراس، در رابطه با اکران این فیلم، گفت: «به‌طور قطع فیلم در جشنواره فجر رونمایی نخواهد شد. نمی‌خواهم فیلم را به جشنواره بدهم. هدف ما از اول هم اکران بوده است. فکر می‌کنم انگیزه‌ای برای رقابت در جشنواره فجر خصوصاً با وضعیت فعلی وجود ندارد.» با این حال، مصادره در جشنواره سی و هشتم اکران شد.

۱۳۹۸ فروش سینما در این سال رشد بیشتری نسبت به سال ۱۳۹۸ داشت و توانست بیش از ۲۹۹ میلیارد تومان فروش داشته باشد. در میان ۹۹ فیلمی که در آن سال اکران شد، ۲۴ فیلم کمدهی حضور داشت. فروش فیلم‌های کمدهی در این سال به بیش از ۱۶۰ میلیارد تومان رسید و ۵۴ درصد سهم کل فروش را به نام خود زد. کل تماشاگرانی که در این سال به سینما رفتند، به بیش از ۲۶ میلیون نفر رسیدند. از این تعداد، ۱۴ میلیون بلیت برای فیلم‌های کمدهی فروخته شد. در بین ۱۰ فیلم پربیننده این سال، شش فیلم کمدهی وجود دارد. «مطرب»، «نگراس ۲»، «رحمان ۱۲۰۰»، «چشم و گوش بسته»، «اما همه باهم هستیم» و «چهار انگشت» جزء ۱۰ فیلم اول پرفروش سال بودند. «رحمان ۱۲۰۰» از همان ابتدا هم فیلم پرخاشیه‌ای بود. از خیر بازی مهران مدیری با گرمی متفاوت گرفته تا انصراف از شرکت در جشنواره فیلم فجر، آن هم در آخرین لحظات. در همان روزهای پیش از اکران هم می‌شد حدس زد که فیلم تازه منوچهر هادی که با تهیه‌کنندگی علی سرتیپی تولید شده بود، فیلمی موفق در گیشه باشد. «رحمان ۱۲۰۰» پس از یک ماه اکران و فروشی میلیاردی در سینماها متوقف شد! محمد رضا فرجی، مدیرکل سینمای حرفه‌ای اعلام کرد نسخه‌ای که از رحمان ۱۲۰۰ در سینماها در حال نمایش است با نسخه‌ای که مجوز و پروانه نمایش گرفته تفاوت دارد و بازسان در سینما این موضوع را تایید کرده‌اند. به همین دلیل تمامی سانس‌های این فیلم در تمامی سینماهای کشور تعلیق شد.

۱۳۹۹ سینمای ایران در سال ۹۸، روزهای خوبی را پشت سر گذاشته بود و خود را برای ورود به سال ۱۳۹۹ آماده می‌کرد؛ سالی که گیشه ۵۰۰ تا ۶۰۰ میلیارد تومانی، دور از انتظار نبود. اما تمام این آرزوها با مشاهده نخستین نمونه‌های بیماران مبتلا به کرونا، رنگ باخت. در سوم اسفندماه ۱۳۹۸ و درست چند روز پس از تعیین فیلم‌های اکران نوروز ۹۹ بود که وزارت ارشاد طی بیانیه‌ای، از تعطیلی تمامی سینماها و برنامه‌های فرهنگی و هنری در سراسر کشور خبر داد. هیچ‌کس فکرش را نمی‌کرد که کرونا بتواند تا اواسط تیرماه درهای سینما را به‌صورت کامل ببندد. در این سال تنها ۱۲۸ سینما فعالیت کردند و با وجود تشویق‌ها و تسهیلاتی که دولت به آنها پیشنهاد داده بود، باز هم صاحبان آثار حاضر به ریسک نمی‌شدند. در این سال، تنها ۳۱ فیلم روی پرده به نمایش درآمد. رشد فیلم‌های کمدهی در بین ۱۰ فیلم برتر نه تنها ثابت ماند، بلکه تزلزل شد و به چهار عدد رسید. «خوب، بد، جلف ۲ (آتش سری)»، «آقای سانسور»، «زن هافشره‌اند ۲»، «پیشی میشی» چهار فیلم پرمخاطب کمدهی در آن سال بودند. سینما که در حال افزایش فروش بود در این سال تنها ۹ میلیارد و ۷۰۰ میلیون تومان آورده داشت. از این میزان، فیلم‌های کمدهی سهم ۴۱ درصدی گیشه را داشته و توانستند بیش از چهار میلیارد تومان فروش داشته باشند.

۱۴۰۰ کمکان کرونا مانده سال گذشته در زندگی مردم حضور دارد اما در سال ۱۴۰۰ مردم به این موجود دوست‌نداشتنی عادت کردند. این سال به نسبت سال ۹۹ تعداد فیلم‌های بیشتری به نمایش درآمد. ۵۳ فیلمی که به نمایش درآمدند توانستند بیش از ۱۶۴ میلیارد برای سینما آورده داشته باشند. ۱۲ فیلم کمدهی در این سال به نمایش درآمد که مجموعاً بیش از ۱۰۵ میلیارد از کل فروش را شامل می‌شد. این میزان فروش باعث شد که ۶۴ درصد فروش سینما در آن سال به خاطر کمدهی‌ها بقرم. کم کم شرایط به نحوی رقم خورد که درهای سینما باز شد و مردم با ترس کمتری به سینماها بروند. در سال ۱۴۰۰، سینما میزان بیش از هفت میلیون مخاطب بود. فیلم‌های کمدهی همان‌طور که در فروش سهم زیادی داشتند، در میزان مخاطب هم ۶۶ درصد را از آن خود کردند.

۱۴۰۱ وضعیت سینما در این سال دست‌کم از سال قبلیش نداشت. تعداد کل فیلم‌ها به ۵۹ عدد می‌رسید و سهم سینمای کمدهی ۱۵ فیلم بود. در بین ۱۰ فیلم پرمخاطب این سال، تنها سه فیلم ابتدایی برای سینمای کمدهی بود اما همین سه فیلم توانست که بیش از ۱۶ میلیارد فروش داشته باشد. این در صورتی است که کل فروش آن سال، ۴۴۰ میلیارد تومان ثبت شده است. از فیلم‌های کمدهی پرفروش این سال می‌توان «انفرادی»، «بخارست» و «سگ‌بند» را نام برد. ۴۹ درصد سهم فروش کل آن سال به نام فیلم‌های کمدهی رقم خورد. حضور تماشاگرها در ۱۴۱ بهتر از دو سال قبلی‌اش بود با این حال هنوز مشخص بود که سینما در روزگار خوبی به سر نمی‌برد. در اوایل این سال با اینکه پاندمی کرونا رو به افول بود هنوز عادت سینما رفتن به مردم بازگشته بود و در نیمسال دوم ۱۴۰۱ تنها ۱۴۰۰ تماشاچیان اجتماعی صدمه‌ای جدی به اکران فیلم‌ها زد. تعداد تماشاچیان که در این سال به سینما رفتند، به عدد ۱۳ میلیون می‌رسد. این در حالی است که بیش از شش میلیون نفر، برای دیدن فیلم‌های کمدهی به سینما رفتند.

۱۴۰۲ ۱۴۰۲ سال دوری نیست و تاحدی وقایعی که در سینمای ایران پیش آمد در ذهن‌هایمان مانده است. رشد سینما در میزان فروش و تعداد مخاطب آنقدر جهشی بود که سال عجیبی را رقم زد. بازگشت هفت فیلم کمدهی به جدول ۱۰ فیلم پرمخاطب باعث شد تا باز هم کمدهی سرزبان‌ها بیفتد. با اینکه از بین ۷۲ فیلم، فقط ۱۹ فیلم با ژانر کمدهی پیش شد اما ۷۵ درصد فروش سینما توسط کمدهی‌ها رقم خورد که معترضان این وضعیت آن را به اکران بلندمدت کمدهی‌ها در تعداد سالن‌های بیشتر ربط می‌دادند. سینما در این سال برای اولین بار به فروش بیش از هزار و ۲۰۰ میلیاردی رسید و کمدهی‌ها توانستند بیش از ۹۰۰ میلیارد فروش داشته باشند. این سال از لحاظ میزان فروش بلیت به پای سال ۱۳۹۷ نرسید با این حال بیش از ۲۸ میلیون نفر به سینما رفتند و بیش از ۱۹ میلیون نفر هم پای دیدن فیلم‌های کمدهی نشستند. سهم مخاطبانی که در این سال برای فیلم‌های کمدهی به سینما رفتند به عدد ۷۰ درصد رسید و این بیشترین درصدی بود که مخاطبان را برای فیلم‌های کمدهی به سینما آورد. از فیلم‌های کمدهی این سال می‌توان «فسیل»، «هتل»، «شهر هرت»، «هاوایی»، «ورود خروج ممنوع» و «آهنگ دوتیره» را نام برد. فسیل که پرفروش‌ترین فیلم سینمای ایران نام گرفت، به اکران حدوداً یک‌ساله حواشی زیادی به جای گذاشت.

سال	تعداد کل فیلم‌ها	تعداد فیلم‌های کمدهی	فروش کل سینما	فروش فیلم کمدهی	فروش فیلم غیر کمدهی	نسبت فروش کمدهی به کل فروش (درصد)	کل تماشاگران	تماشاگران کمدهی	نسبت تماشاچیان کمدهی به کل (درصد)
۱۳۹۳	۱۵۵	۲۳	۵۵۲,۸۴۰,۷۴۴,۵۰۰	۱۷۷,۴۴۴,۴۲۵,۵۰۰	۳۷۵,۳۹۶,۳۱۹,۰۰۰	۳۲	۱۲,۶۹۰,۲۴۴	۴,۰۶۶,۵۱۹	۳۲
۱۳۹۴	۷۸	۱۷	۲۷۷,۷۳۸,۰۴۷,۰۰۰	۲۲۹,۹۰۲,۹۴۳,۰۰۰	۴۹۷,۸۳۵,۱۰۴,۰۰۰	۳۲	۱۳,۳۷۳,۰۳۸	۴,۲۶۵,۴۷۰	۳۲
۱۳۹۵	۷۵	۱۷	۱,۶۹۲,۷۸۰,۲۹۳,۰۰۰	۶۸۳,۱۴۰,۶۱۲,۶۳۰	۱,۰۰۹,۶۳۹,۶۸۰,۳۷۰	۴۰	۲۵,۸۴۷,۴۸۳	۱۰,۸۲۱,۲۷۷	۴۲
۱۳۹۶	۱۰۰	۲۱	۱,۸۰۵,۱۴۵,۵۶۱,۸۵۰	۱,۱۰۲,۷۶۰,۳۹۵,۵۳۱	۷۰۲,۳۸۵,۱۶۶,۳۱۹	۶۱	۲۲,۸۵۶,۰۹۷	۱۴,۰۶۰,۳۸۹	۶۲
۱۳۹۷	۸۸	۲۷	۲,۵۰۷,۷۱۹,۴۹۸,۰۰۰	۱,۴۰۸,۸۸۶,۱۲۹,۴۲۹	۱,۰۹۸,۸۳۳,۳۶۸,۵۷۱	۵۶	۲۸,۵۳۷,۴۱۰	۱۵,۷۸۵,۳۶۸	۵۵
۱۳۹۸	۹۹	۲۴	۲,۹۹۳,۴۳۷,۴۶۷,۰۰۰	۱,۶۰۳,۱۵۰,۱۲۴,۵۳۰	۱,۳۹۰,۲۸۷,۳۴۲,۴۷۰	۵۴	۲۶,۳۱۰,۳۸۴	۱۴,۰۴۱,۶۴۱	۵۳
۱۳۹۹	۳۱	۶	۹۷,۹۵۴,۰۷۷,۸۸۶	۴۰,۰۸۱,۶۰۵,۰۲۵	۵۷,۸۷۲,۴۷۲,۸۶۱	۴۱	۶۵۹,۱۸۴	۲۸۴,۳۷۳	۴۳
۱۴۰۰	۵۳	۱۲	۱,۶۴۲,۹۰۱,۴۳۹,۸۶۸	۱,۶۴۲,۹۰۱,۴۳۹,۸۶۸	۵۸۶,۰۵۶,۴۷۳,۴۴۸	۶۴	۷,۱۹۷,۱۸۴	۴,۷۱۵,۷۳۲	۶۶
۱۴۰۱	۵۹	۱۵	۴,۲۰۴,۰۰۲,۴۶۹,۹۳۸	۲,۰۷۱,۶۵۳,۹۰۲,۹۴۰	۲,۱۳۰,۳۴۸,۵۶۶,۹۹۸	۴۹	۱۳,۶۷۲,۳۵۷	۶,۵۱۴,۸۳۱	۴۸
۱۴۰۲	۷۲	۱۹	۱۲,۲۴۱,۶۰۵,۶۲۳,۵۴۱	۹,۱۴۸,۰۳۱,۳۷۳,۱۸۸	۳,۰۹۳,۵۷۴,۲۵۰,۳۵۳	۷۵	۲۸,۲۵۸,۲۷۱	۱۹,۷۷۹,۵۹۳	۷۰